

קונטרס

בקורת הגאולה

בו יבואר שהרבי מליובאוויטש זצוק"ל
זי"ע אינו המלך המשיח המובטח
לנו בתורתנו הקדושה ויוכח
בעיקר ע"פ דברי קדשו
בשיחותיו ואגרותיו

מוקדש לקהל יראי שמים ושומעי
לקח ע"י אנכי הצעיר

גיל סטודנט

ערב ר"ח תמוז
תהא שנת סעייטא דשמיא

קונטרס בקורת הגאולה

הקדמה

יחי המלך והוא המשיח
אשר בימיו גאולה תצמיח
ולא האיש שאינו מצליח
ואת שעבוד מלכויות הוא מניח

חסידיו לאהוב את הבריות ולקרן לתורה ועשה נפלאות גדולות כמפורסם בכל העולם הלא אפילו בימיו היו הרבה שיחסו אותו למלך המשיח המובטח לנו ואשר חכינו לו לאלפי שנים. ואע"פ שלא הי' נאה לו פעולות האלה¹ לא הי' יכול לומר שאינו המה"מ שהלא באמת לא ידע והי' אפשר שבאמת הי'. אבל לאחר חליו רבו האנשים שאמרו בפרהסיא שבודאי הוא המה"מ ואין אחר עמו. ואפילו לאחר הסתלקותו לא אזו מהחלטתם שהוא המלך המשיח. ומתוך שיש לרחם על חסיד שאבד רבו כמו על בן שאבד אביו לא קמו נגדם להראות להם טעותם. אבל עברו השנים והם לא רק עומדים בדעתם אלא מפרסמים אותה בעתונות בספרים ובכל שיחותיהם ואפילו בתוך תפילותיהם בין ביחיד בין ברבים. ויש לנו לחוש לא רק עליהם אלא גם על הדור החדש הקטנים שגדלו בימים האלו וכל ימיהם ראו רבנים וחשובים האומרים שהרבי זי"ע הוא המשיח **ואין פוצה פה**. והתנוקות שנשבו האלו חושבים שזהו גופא העיקר של דת משה ודת יהודית אע"פ שבאמת אין לזה מקום בתורתנו ובפרט לא בתורת הרבי זי"ע. כמעט בכל יום נדפס ספר או עתון חדש המורה שהרבי זי"ע הוא המה"מ וממה ילמדו התלמידים אם אין אנו אומרים **ומפרסמים** את האמת ע"פ תורתנו הקדושה. וחובה מוטלת עלינו ללמד את האמת שהרבי זי"ע נפטר ולרוב צערנו לא הי' המה"מ.

איתא בילקוט שמעוני: אני ישנה ולבי ער, אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה אני ישנה מבית המקדש ולבי ער בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, אני ישנה מן הקרבנות ולבי ער במצות וצדקות. אני ישנה מן המצות [התלויות בארץ] ולבי ער לעשותם, אני ישנה מן הקץ ולבי ער מן הגאולה. אני ישנה מן הגאולה ולבי ער להקב"ה שיגאלני ע"כ. הנה מובן מה שלאחר גלות ארוכה מתייאשים מן הביהמ"ק הקרבנות והמצות התלויות בארץ ובמקומם מתפללים בבתי כנסיות עוסקים במצות ורוצים לעשותם. וכן מובן מה שלאחר כל הזמן שעבר מתייאשים מן הקץ ומקווים לגאולה דהיינו גאולת אחישנה ע"י זכות בבי"א. אבל אי"כ למה אנו ישנים מן הגאולה. והלא המדרש סותר את עצמו תוך דבורו שבתחלה כתב ולבי ער לגאולה ומיד אח"כ כתב אני ישנה מן הגאולה. והנראה לבאר הוא ע"פ מציבנו של עתה וכמו שיתבאר.

כבר מלפני כמה שנים בימי האורה אשר בס זכינו להיות בינינו הרבי מליובאוויטש הרה"ג הצדיק כ"ק אדמו"ר ר' מנחם מענדל שניאורסאהן זצוק"ל זי"ע² שהרביץ תורה וחסידות ברבים והנהיג את

¹ שיר השירים פ"ה רמז תתקפח. ועיין בשהש"ר ה, ב ובויק"ר לג, ובמפרשים שם.
² הלעיר שמה שתפסנו בפשטות שהרבי זי"ע אינו בחיים הוא ע"פ הוראת הגה"ח ר' יואל כהן שליט"א בקול קורא הידוע משנת ה'תשס"ג עיניי כל דבריו הריפין. וכן ממה שהרבי זי"ע אמר שחתנו הרבי רייזיץ זי"ע יקום לתחי' ודוד המלך ע"ה יקום לתחי' (כמובא להלן אות יא) ומוכח שסבר שאינם בחיים גופניים.
³ ויש ראיות לזה ואכמ"ל.

קונטרס בקורת הגאולה

ואם לא היו יוצאים ממצרים אז הי' בא משה הגואל הראשון בעוד כמה שנים והיו רואים בעיניהם את היד החזקה והזרועה הנטויה. אבל שגגתם ובפרט עומדם בדעתם בעקשנות רבה נגד רוב אחיהם בני ישראל שאמרו שלא הגיע הקץ גרמה לסוף איום ונורא.

והנה בשנת ה'תשכ"ט עלתה השאלה לפני הרבי ז"ייע למה נפלו כ"כ הרבה יהודים ר"ל בידי רשעי בני ישמעאל. איזה תביעה היתה בשמים על עם ישראל שיגיע לנו עונש מר כזה. וענה על זה הרבי ז"ייע תירוץ איום שבימינו ניתן להפחיד את כולנו. הנה כידוע לאחר הקמת המדינה בארץ ישראל בשנת ה'תשי"ח ובפרט לאחר מלחמת ששת הימים בשנת ה'תשכ"ח היו אלו האומרים שהגענו לגאולה - אתחלתא דגאולה - וגדולים מחכמי ישראל הסכימו להם וחברו ספרים ופרסמו את דעתם שכבר **התחילה** הגאולה.⁸ ועמד נגדם הרבי ז"ייע ואמר שדעתם נגד ההלכה וטעות גמור. והקדיש הרבי ז"ייע כו"כ אגרות ושיחות לשלול את דעתם ובם

אבל חלילה לזרוק בוקי סרקי על אלו העומדים בדעתם שהרי טעו בדברי האגדות המשבשות את הדעות וכמה גדולים וטובים מהם טעו בדברים יותר יסודיים.⁴ ומי לנו גדול מרבי עקיבא הקדוש שטעה⁵ בחשבו שבר כוזבא⁶ המלך הי' המה"מ ונפלו אלפים מישראל ואין תולין בו אשמה. אבל כאמור טעות גדולה כזו יכולה לגרום לצרות רבות. הנה מבואר בסנהדרין צב ע"ב שבני אפרים מנו לקץ וטעו ויצאו ממצרים שלשים שנה קודם לקץ⁷ ומתוך טעותם נהרגו אלפים מישראל. ולא היו חסרים באמונה אלא אדרבה, כמו אלו שהיו עם ר' עקיבא ובר כוזבא, היו משלומי אמוני ישראל שבטחו בה' עדי עד. אבל לא נחשב להם אמונתם לצדקה ויצא מטעותם מה שיצא. ובאמת הי' טעות קלה

⁴ עיין בהשגות הראב"ד להלי' תשובה פ"ג ה"ז.

⁵ להעיר שיש האומרים שר' עקיבא לא טעה אבל לא כן הוא דעת הרבי ז"ייע. בתורת מנחם, התוועדיות ה'שי"ת עמ' א: "כיון שאל"י צריך לבוא קודם ביאת משיח צ"ע איך טעו על בר כוכבא" ועי"ש מה שתיירץ. וכן במכתב מ"א ניסן תשל"ג שנדפס בסוף הגדה של פסח עמ' תסט בהע' ד"ה טבע "וכיון דבן כוזבא טעו בו שהוא המלך המשיח" ובעוד מקומות. ועיין במפרשים לדניאל יא: לה בענין מי נכשל. אבל מצאתי שהראי"ה קוק זצ"ל סבר שר' עקיבא לא טעה עיין במאמרי ראי"ה עמ' 202-203. ופלא הוא שחסידי חב"ד עוזבין את תורת הרבי ז"ייע בשביל תורת הראי"ה קוק זצ"ל.

⁶ בימים האחרונים נתגלו במערות א"י אגרות מהמלך בר כוסבא ונדע לנו ששמו הי' שמעון בר כוסבא. ולכאורה אלו שאמרו עליו שהוא המה"מ שינו את שמו לבר כוכבא לרמוז לבמדבר כד, יז "דרך כוכב מיעקב" ואלו שהתנגדו לו שינו את שמו לבר כוזבא לרמוז שאינו המה"מ וכל הטענה היא טעות וכזב. ולהעיר שהרמב"ם קראו בר כוזבא על שם הטעות ועיין בהערה שלפני זה.

⁷ עי"ש ברש"י. ועיין במכילתא ריש בשלח, שמות רבה כ, יא, פד"א פמ"ח, תרגום ירושלמי ריש בשלח מובא בתורה שלמה חי"ד אות רנא⁴.

⁸ הספר היותר מפורסם הוא התקופה הגדולה להרה"ג ר' מנחם כשר בעמח"ס תורה שלמה ועוד.

קונטרס בקורת הגאולה

שהיא עומדת ג"כ נגד המשיחיסטין שבימינו. וכל המעיין במה שכתב הרבי זי"ע בימים האלו יראה סתירת המשיחיסטין מבוארת וכמשיית בפנים בעה"י.

תנינא ג' באים בהיסח הדעת אלו הן משיח מציאה ועקרב.¹⁰ וקשה ממדרש הנ"ל שאם משיח בא בהיסח הדעת הלא כבר אמרנו שאני ישנה מן הקץ ולבי ער לגאולה וא"כ אין כאן היסח הדעת מן הגאולה. והנראה לומר בזה שאע"פ שלבי ער לגאולה עדיין אני ישנה מן המשיח שהי' לנו איש הראוי להיות המה"מ וכמפורסם ואעפ"כ מת ולא הי' למה"מ ואחר כל זה אנו ישנים מן הגאולה ע"י משיח שיש המחכים למי שאינו יכול להיות המשיח ולפיכך ישנים מן הגאולה האמיתית. הלא אלו השמים כל בטחונם ברבי זי"ע מסיחין דעתם מן המשיח האמיתי שיבא במהרה בימינו ויגאלנו. ואע"פ שהי' יותר טוב להם לחכות לו אע"פ שמתמהמה ולא לשום כל בטחונם בן אדם שאין לו תשועה (שהכל בידי שמים) שהרי לפי הרבי זי"ע "אט אט קומט משיח" וכלו כל הקיצין ונגמרה עבודת הברורים. וכמו בני אפרים שאם לא היו טועים היו רואים יציאת מצרים וכו' ומה שראתה שפחה על הים לא ראה יחזקאל בן בוזי¹¹ אבל טעו בקלה ולא זכו. ואנו שלפי הרבי זי"ע אנו דור הגאולה יש לנו לחכות למה"מ בכל יום והלא בכל דור יש איש הראוי להיות משיח¹² ואין לנו להאמין בצדיק המנוח ולעזוב את

מסביר לנו בכלל ובפרט איך יהי' הסדר בבוא המה"מ. ואע"פ שהטעות היא שיטה של גדולי תורה אין זה גורע מהעובדה שקבע לנו הרבי זי"ע שהיא אינה נכונה. ולא רק זה אלא ג"כ ענה הרבי זי"ע לשאלה הנ"ל למה אבדו ממנו כ"כ הרבה קרבנות ר"ל ואמר שנתבע עלינו בשמים על הטעות של אלו האומרים שהגענו לאתחלתא דגאולה.

וגם עתה לא הייתי כותב את כל הנ"ל באם לא ראיתי בזה - הכרזת "אתחלתא דגאולה" - ענין של סכנה. כי זהו הביאור היחידי ש(לע"פ) מצאתי על ענין הקרבנות והחללים באה"ק ת"ו וביניהם כאלו שניצולו מהשואה וראו נסים גלויים בזה, ובכל זה נפלו באה"ק ת"ו וג"כ באופן בלתי טבעי כנ"ל, הי"ד.

והביאור הוא על דרך שראו בכל פעם שקם משיח שקר והסית את מישו אחריו - נסתים הדבר בקרבנות ר"ל. על דרך זה הוא גם להרעיון שהגאולה כבר התחילה.⁹

קשה לשמוע דברים כאלו אבל חובה מוטלת עלינו להבין ולהורות ולהסיר את המכשול מלפני תנוקות של בית רבן. ואשרינו שזכינו לתורתו של הרבי זי"ע שאמר נגד הכת הנ"ל

⁹ לקו"ש חט"ו עמ' 491-492. ולהעיר שבתנועת אתחלתא דגאולה אין שום משיח שקר אלא הוא רעיון שקר בענין משיח.

¹⁰ סנהדרין צז ע"ב

¹¹ ראה רש"י שמות טו, ב

¹² בענין משיח שבדור עיין בפירושו של רע"ב על מגלת רות, שו"ת חת"ס חו"מ סי' צח, שדה חמד בפאת השדה מערכת אל"ף אות ע' ועוד.

קונטרס בקורת הגאולה

הוא ספר של "הלכות הלכות" כמו שכתב הרמב"ם בסוף הקדמתו.¹⁴ והוסיף בזה הרבי זי"ע שאין שום פוסק שחלק על דברי הרמב"ם בזה ולפיכך דבריו קבועים להלכה. ולא רק תנאי משיח אלא ג"כ **סדר** הדברים הם חלק מפסק ההלכה של הרמב"ם וכמו שהדגיש הרבי זי"ע כמה פעמים. ואפילו אם תמצא גמרא או מדרש נגד הרמב"ם הרי הוא בודאי ידע מזה ואעפ"כ פסק נגדו. וכן כתב הרבי זי"ע בכסלו ה'תשכ"ט:

ועי"ז בנוגע לאתחלתא דגאולה. על טענתי שהרי פס"ד גלוי הוא ברמב"ם, והרמב"ם בודאי ידוע הי' לו הכתוב בכל המקומות הנ"ל - הי' המענה שהעתיקו פירוש מעוד איש אחד וביאור מעוד איש אחד, מבלי להגיד ולהזכיר כלל את הרמב"ם. ומענה זה בא גם מכאלו שיודעים שפס"ד הלכה למעשה הוא בספרי הפוסקים - ולא במדרשי חכמינו ז"ל ואפילו לא בסוגיות חמורות שבש"ס - לאחרי שנפסק הדין ברור בבתראי ובפוסקים אשר לאורם נלך עד ביאת משיח צדקנו.¹⁵

וכ"כ בשיחת ש"פ מקץ ה'תשכ"ח:

ראה רמב"ם (הל' מלכים ספ"א) **פס"ד ברור** בזה וז"ל: יעמוד מלך מבית דוד הוגה בתורה ועוסק במצוות... ויכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה וילחם מלחמות ה'... עשה והצליח ובנה מקדש במקומו וקבץ נדחי ישראל כו'. (וידוע

המשיח הנסתר שבדורינו. אבל עדיין לבנו של כולנו ערים להקב"ה שישלח לנו גאולה שלמה ואפילו אלו המשיחיסטין אע"פ שטעו בדבר המשיח לא טעו בדבר הגאולה. והעיקר שהרחמן הוא יזכנו לימות המשיח בקרוב בימינו.

א. פונים אל ההלכה

כשבאים לדון אם אפשר לו להרבי זי"ע להיות המלך המשיח המובטח לנו בברכה המשולשת בתורה בנביאים ובכתובים אין ספק שהמקום שבו צריכים להתחיל הוא בהלכות מלכים להרמב"ם פרק יא. שהרי כמה וכמה פעמים הרבי זי"ע אמר שאך ורק הרמב"ם הוא הקובע להלכה ולמעשה איך יהי ביאת המשיח. כן כתב במכתב שכנראה נכתב בשנת ה'תשכ"ט:

והרי פס"ד ברור הוא ברמב"ם (מלכים ספ"א) ע"ד אופן סיום תקופת הגלות והתחלת תקופת הגאולה **ועל הסדר**... ואין אף פוסק אחד שיחלוק עי"ז... **פשוט** דהרמב"ם ידע מרז"ל בסוגית משיח שבסנה' דהירוש' וכו'. ובכ"ז **פוסק הדין ברור** כנ"ל.¹³

דברי הרמב"ם בפ"א מהלכות מלכים הם פסק הלכה ולא רק סיפור דברים בעלמא שהרי ספר יד החזקה

¹³ לקוי"ש חט"ו עמ' 493

¹⁴ כמו שהי' מרגלא בפומי דהרבי זי"ע.

¹⁵ לקוי"ש חט"ו עמ' 492

קונטרס בקורת הגאולה

לעינים וכל כך ברורים שאפילו תנוקות של בית רבן יכולים לקרותם ולהבינם. ואע"פ ש"כל דברי הרמב"ם הם בתכלית הדיוק ויש לדקדק ולפלפל בדבריו כאשר תוכל לדקדק בגמי עצמה"¹⁷ אין זה רשות להפך דבריו ולהוציאם מכוונתו ע"י פלפולים של הבל. ואין לנו לסור מכל אשר יורנו ימין ושמאל ע"י דרושים שהרי זה ענין של הלכה וצריכים אנו לגשת אליו כמו אל כל ענין של הלכה כבוד ראש וביגיעה רבה לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא. וכבודו של הדרוש במקומו עומד ובלבד שלא יצא מפיתו ויגע בד' אמות של הלכה שהוא מקומו בעוה"ז של הקב"ה כביכול.

ב. דברי הרמב"ם

תנאי מלך המשיח מנויים ע"י הרמב"ם בפ"א מהלכות מלכים הלכה ד. ואלו דבריו:

ואם יעמוד מלך מבית דוד הוגה בתורה ועוסק במצוות כדוד אביו כפי תורה שבכתב ושבעל פה ויכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה וילחם מלחמות ה' הרי זה בחזקת שהוא משיח. אם עשה והצליח ונצח כל האומות שסביבו¹⁸ ובה מקדש במקומו וקבץ נדחי ישראל הרי זה משיח בודאי.¹⁹ ואם לא הצליח עד כה או נהרג בידוע שאינו זה שהבטיחה עליו תורה²⁰ והרי הוא ככל מלכי בית דוד השלמים

אשר מדייק הרמב"ם במ **בסדר** דבריו. וראה ג"כ התחלת הפרק (שם).

ואין **שום פוסק** חולק בזה. וידוע הכלל (ראה מש"י הל' כלאים פ"ט, הי"א ובסי' שנשמנו בשד"ח כללי הפוסקים ס"ו סק"א) שבמקום שני"כ הרמב"ם לא השיגו עליו ה"ז ה**וכחה שמשכימים** לדבריו, ובנדו"ד ה"ז הראב"ד, הכסף משנה (הב"י, מרן המחבר), הרדב"ז וכו'.

והרי פס"ד **הלכה למעשה** הוא דוקא בספרי הפוסקים ולא במדרשי חז"ל ואפילו לא בסוגיות חמורות שבש"ס. **ובודאי ובודאי** שידע הרמב"ם מחז"ל בסנהדרין ובירושלמי ריש ברכות וכו'. ותמיהנה שימצא מי שהוא שיאמר שדוקא הוא הוא החולק על פס"ד מפורש דהרמב"ם והראב"ד ומרן המחבר וכו'.¹⁶

וא"כ אין לנו ללכת אחרי דברי הגמרא והמדרשים אלא אחרי פסק דינו של הרמב"ם שהוא הבין בספרים ובירא וליבן את הענין אליבא דהלכתא. ואשרינו מה טוב חלקנו בזה שהרי דברי הרמב"ם הם קילורין

¹⁶ לקו"ש ח"ה עמ' 149 הע' 51 עיי"ש כל דבריו.

¹⁷ יד מלאכי, כללי הרמב"ם אות ג

¹⁸ בכמה דפוסים המלים "ונצח כל האומות שסביבו" נשמטו מפחד הצנזור.

¹⁹ מכאן עד הסוף נשמט בכמה דפוסים מפחד הצנזור.

²⁰ במהד' הרי" קאפח: שהבטיחה תורה עליו.

קונטרס בקורת הגאולה

ג. יעמוד מלך

הרמב"ם כתב שהמה"מ יהי מלך וזה נכלל בתנאי מה"מ. והנה פשוט ומובן שהרבי זי"ע לא הי' מלך בכל פרטי הלכותיו²⁴ אלא שיש טוענים שאין המה"מ צריך להיות מלך שלם בתחילת עמידתו אלא סגי בשררה מועטת. ומביאים רא"י מדברי הרבי זי"ע בהערה על הגליון לשיחה:

ברמב"ם הלי' מלכים פ"א הי"ד "ואם יעמוד מלך כו". וראה לקו"ש ח"ח (עמ' 361 בהערה) שעכצ"ל שאין כוונת הרמב"ם שבשעת העמידה תיכף יש לו דין מלך. ע"ש.²⁵

א"כ, הם טוענים, אין צריך להיות לו למה"מ דין מלך בתחילת פעולתו ולפיכך אין סתירה ממה שהרבי זי"ע לא הי' מלך. אלא שכל זה אינו כמבואר לכל המעיין שם שתוכן השיחה היא על מינוי מלך ושם בהע' 59 כתב הרבי זי"ע:

וצי"ע בנוגע למלך המשיח [אם צריך משיחה] כו' וצי"ע שהשם "משיח" הוא ע"ש המשיחה ולא ע"ש למשחה - לגדולה (זבחים צא,א וש"נ, ספרי קרח יח,ח). ואולי יהיו בזה שני שלבים.

ועל זה כתב בהערה עה"ג שלא יהי למה"מ דין מלך בשעת העמידה ומובן שכוונתו על מינוי המלך

הכשרים²¹ שמתו ולא העמידו הקב"ה אלא לנסות בו רבים שני ומן המשכילים יכשלו לצרוף בהן ולברר וללבן עד עת קץ כי עוד²² למועד.²³

דברים הקצרים והמדויקים האלו הם הפסק היחידי הנותנים תנאים שצריך המלך המשיח לקיימם לזכות לשם מה"מ. אלא דעדיין יש לשאול מה הורה לנו הרמב"ם כאן שהרי ספרו היד החזקה הוא ספר של "הלכות הלכות" וא"כ צ"ל שהתנאים האלו הם הוראה לנו איך להבחין ע"פ דיני התורה מי הוא המה"מ. כלומר שהתנאים האלו לא ניתנו להי' שהרי הקב"ה בודאי יודע מי הוא המה"מ אלא התנאים ניתנו לבני אדם בכדי שנדע מי המלך אשר הבטיחה עליו תורה. וא"כ קיום התנאים צריך להיות ג"כ לעיני בני אדם. ואם אינו ניכר לנו שלחם מלחמות או בנה מקדש וכו' האיד אפשר לומר שקיים תנאי משיח. לא בשמים היא אלא פסק הלכה ברמב"ם ומתוך שאין לדיין אלא מה שענינו רואות הרי צריך להיות אפשר לראות את קיום התנאים ולא במה שרק אומרים שקיים את התנאים אלא שעדיין אינו נראה לנו. ובעה"י הענין יתבאר יותר לקמן (אות ו).

²¹ בכת"י תימניים וספרדיים ובמהד' קאפח: והכשרים.

²² בקצת כת"י: כי עוד חזון למועד או כי עת למועד. אבל בפסוק המצויין בהע' הבאה כתוב: כי עוד למועד.

²³ דניאל יא: לה

²⁴ כגון נשיאת ספר תורה מיוחד. עיין ברמב"ם הלי' מלכים פ"ג הי"א

²⁵ לקו"ש חכ"ג עמ' 197 בהע' עה"ג

קונטרס בקורת הגאולה

אמר ליה התם שבט הכא מחוקק וכו' ע"כ. ודייק מכאן המאירי שאע"פ שרבי ה"י כפוף למלכות רומי אפילו הכי עדיין ה"י שפיר נקרא נשיא בתורת מלך אלמלא שה"י כפוף ג"כ לריש גלותא שבבבל. אלמא כפיפה לאומות העולם אינו גורע מהשם מלך של נשיא. א"כ הה"י לגבי הרבי ז"ע אע"פ שה"י כפוף תחת ממשלת אומות העולם אין זה גורע מנשיאותו.

אלא דא"א לומר זה כי בזה המאירי הוא דעת יחיד וכמשי"י. דע"י ברמב"ם פט"ו מה"ל שגגות ה"י בענין השעיר שמביא הנשיא על שגגתו וז"ל איזהו נשיא האמור בתורה זה מלך שאין עליו רשות מאדם מישראל ואין למעלה ממנו במלכותו אלא ה' אלקיו עכ"ל. ובניגוד לזה כתב בפכ"ו מה"ל סנהדרין ה"א וז"ל וכן אם קלל הנשיא אחד ראש הסנהדרין בגדולה או המלך עובר בלא תעשה שני²⁶ ונשיא בעמד לא תאור עכ"ל. הרי בענין קללת נשיא אמר שגם ראש הסנהדרין וגם מלך בכלל נשיא. אבל בענין שגגת נשיא, דשם בעינין אין על גביו אלא ה' אלקיו, אין ראש הסנהדרין בכלל אלא דוקא מלך. אלא דקשה שהרי מבואר בהוריות שם בענין רבי שגם נשיא נכלל בדיון זה אלא שרבי ה"י כפוף לריש גלותא.

והביאור בזה²⁹ הוא שהמע"י היטב בגמ' יראה שנחלקו ב' הלשונות שלפי הלשון הראשון של "הרי צרתך בבבל" אפילו נשיא נכלל בדיון זה אלא שמפני שרבי ה"י כפוף לריש גלותא לא ה"י בכלל. אבל לפי הלשון השני של רב ספרא של "התם שבט הכא

שלמה"מ לא יהי מינוי למלכות בתחילה ע"פ כל ההלכות והדינים של מינוי מלך. וכן מפורש בדברי הרבי ז"ע המצויינים שם בהערה:

יעמוד מלך: עכצ"ל שאין הכוונה ע"פ ב"ד של ע"י ונביא (ה'ל' מלכים פ"א ה"ג), וע"ד ראיית הרמב"ם (כאן ה"ב) אין הדבר כך שהרי אמר על בן כוזיבא המלך שהוא המלך המשיח, (ולא ה"י שם נביא וכו') - כ"א ע"ד שכותב על בן כוזיבא **המלך**.²⁶

ולא שמענו אלא שמה"מ לא יהי מנוי בתחילה ע"פ ב"ד ונביא ושמן המשחה כשאר מלכי בית דוד ובפרט לאחר הפסק גדול במלכות.²⁷ אבל שלא ינהוג במלכות דהיינו בשררה לא ראינו. ובפרט שהרבי ז"ע הביא רא"י מבר כוזיבא שמלך לשנתיים וחצי כמבואר בסנהדרין צג ע"ב.

ומביאים עוד רא"י לדבריהם מהמשנה בהוריות י ע"א וז"ל איזהו נשיא [בענין השעיר שמביא הנשיא על שגגתו] זה מלך שנאמר (ויקרא ד: כב) [אשר נשיא יחטא ועשה אחת] מכל מצות ה' אלקיו שאין על גביו אלא ה' אלקיו ע"כ. ושם בגמ' יא ע"ב וז"ל בעא מיניה רבי מרבי חייא כגון אני מהו בשעיר אמר ליה הרי צרתך בבבל וכו' רב ספרא מתני הכי בעא מיניה רבי מרבי חייא כגון אני מהו בשעיר

²⁶ לקו"ש ח"י עמ' 361

²⁷ ועיין בהע' ראשונה עה"ג בלקו"ש חכ"ג עמ' 197 אם מה"מ יצטרך משיחה.

²⁸ שמות כב: כז

²⁹ עיין כל זה בשו"ת צ"ץ אליעזר ח"י"ב סי' סד.

קונטרס בקורת הגאולה

וגו' עד כי יבא שילה ודלא כהמאירי.

וכן עיין בפ"י הרמב"ן שם שהקשה שהרי בזמן גלות בית ראשון וכן בזמננו ימים רבים בלא מלך בישראל. ומבואר מקושייתו שאין הנשיאים שבכל דור בתורת מלכים.³³ וכ"כ ה"י אברהם בן הרמב"ם³⁴ וז"ל כי בעונותינו בזה הגלות לא יתכן לנו מלך גם ראשי ישיבה של א"י לא יתכן בזה הזמן כפי ענייני התלמוד דאין לנו סמוך מפי סמוך וכו' עכ"ל. הרי מבואר שסובר ה"י אברהם בן הרמב"ם שאין נשיא הדור דבכל דור נקרא מלך.

ועפ"ז ביאר העקדת יצחק³⁵ למה התורה אמרה "לא יסור שבט מיהודה" ולא "לא יסור מלך מיהודה" שהנשיאים שבכל דור אינם בתורת מלך אלא יש להם שררה מועטת.³⁶

הרי מכל הנ"ל נראה שאין להביא ראיי מהמאירי שמי שכפוף למלוכה אומות העולם עדיין נשאר בתורת מלך כי לפי הרמב"ם ובנו ה"י אברהם והרמב"ן והר"ן והעקדת יצחק אינו בתורת מלך. ולנידון דידן הרי הרבי זי"ע ה"י כפוף למלוכה ובודאי לא יפה כחו מרבי שעליו אמר רב ספלא "התם שבט הכא מחוקק".

מחוקק" נשיא אינו נכלל בדין זה וזהו מה שענה רבי חייא לרבי. והרמב"ם פסק כלישנא בתרא ולפיכך פסק שמה שאנו קוראין בלשונו נשיא אינו נקרא נשיא בלשון הפסוק ורק מלך נקרא נשיא שאין על גביו אלא ה' אלקיו.³⁰ א"כ נמצא שהרמב"ם חולק על המאירי הנ"ל.

וכן מצינו עוד ראשונים שחולקים על המאירי. שבענין מלכי החשמונאים כבר טרחו המפרשים להסביר איך היו כהנים שאינם מזרע דוד למלכים הרי כתיב³¹ לא יסור שבט מיהודה. ותירץ הר"ן³² שענין ההבטחה של לא יסור שבט מיהודה הוא שהממשלה מצד עצמה לא תכרת מיהודה אבל לא הבטיח שלא תמנה אדם בשררה מן השררות אם אינו משבט יהודה. ומלכי החשמונאים לא היתה מלכותם מצד עצמם כלל אלא היו כפקידים למלך פרס ורומי. ושם בהערת המדפיס הסביר "שענין החשמונאים לא ה"י בגדר מלוכה רק ענין שררה שהיו פקידים למלכי פרס רומי וזולתם." הרי מבואר מדברי הר"ן שמלך הכפוף לאומות העולם אינו נקרא מלך ואינו בתורת ההבטחה של לא יסור שבט מיהודה

³⁰ ולהעיר שמעבירין נשיא מנשיאותו כמו רבן גמליאל בברכות כז ע"ב משא"כ במלך. וכן מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול משא"כ נשיא כמבואר בקידושין לב ע"ב.

³¹ בראשית מט: י.

³² דרשות הר"ן דרוש ז', מהד' פלדמן עמ' קכב-קכג

³³ ועי"ע בויכוח הרמב"ן בכתבי הרמב"ן ח"א עמ' שה

³⁴ אגרת א' שבסוף מלחמות ה' מהד' ה"י ראובן מרגליות עמ' קב

³⁵ בראשית שם עמ' רצ ע"ב בסופו

³⁶ להעיר שנחלקו הרמב"ן והר"ן והעקדת יצחק אם נשיא שהוא כפוף לאומות העולם מקיים ההבטחה של לא יסור וגו' שלפי העקדת יצחק מקיים אע"פ שאינו מלך ולפי הר"ן והרמב"ן אינו מקיים מפני שאינו מלך. אבל כולם מסכימים שאינו מלך.

קונטרס בקורת הגאולה

בית דוד לישנה הממשלה הראשונה". וע"כ ששם כוונתו למלכות ממש כמו שהי' בימי דוד ושלמה. ומתוך שהרבי זי"ע השוה את שתי הלשונות מוכח שהעמידה של "יעמוד מלך" דומה להעמידה של "המלך המשיח עתיד לעמוד" שהוא החזרת המלכות לישנה ע"י מלכות ממש.

ובאמת כן כתב הרבי זי"ע כמעט בפירוש בשיחת שבת פרשת תזריע - מצורע שנת ה'תשנ"א הע' 66 :

וע"פ פס"ד הרמב"ם (הל' מלכים ספ"א) "ואם יעמוד מלך מבית דוד כו" - היינו שהוא כבר מלך.³⁹

כלומר שאפילו לפני העמידה דהיינו גילוי המשיח המה"מ יהי' נוהג במלכות אע"פ שעדיין לא נמנה ע"י ב"ד ונביא. וענין הנהגת המלכות ביאר הרבי זי"ע :

כי הגדר של מלך הוא - "אין על גביו אלא ה' אלקיו"; ולא רק שהוא "אין למעלה ממנו במלכות" אלא ג"כ - הוא השולט היחיד, שאינו צריך להתיעץ (וכנ"ל "דבר אחד לדור ולא שני דברים"). שהמלך הוא רק אחד.⁴⁰

ועוד שהרבי זי"ע כתב שכמו שבזמן ירושת הארץ היו ג' מצוות של מינוי מלך, מחיית עמלק, ובנין בית המקדש כן לעתיד יהי' כן. וזה לשונו הטהור :

וכן הוא הסדר דג' מצוות אלו בבנין בית השלישי כברמב"ם רפ"א מהלכות מלכים המלך המשיח וכו' ובונה המקדש. ובה"ד שם: **יעמוד מלך** כו' וילחום מלחמות ה' (סתם - כולל מלחמת עמלק ולאחר הכרתת זרעו כו' ומצב דמנוחה -) כו' "אם עשה והצליח ונצח כל האומות שסביביו" (תיבות אלו נשמטו ע"י הצנזור) - אז - ובנה מקדש במקומו.³⁷

הרי שהרבי זי"ע השוה המלכות של מה"מ למלכות שבזמן בית ראשון. ואפילו יהושע שהי' לו דין של מלך כמבואר בפ"א מהל' מלכים ה"ג³⁸ הי' שורר על היהודים ומנהיג את כל העם מנער ועד זקן. ולא עוד אלא שהרבי זי"ע השוה הדין שבפ"א מהל' מלכים ה"ד של "יעמוד מלך" עם הדין שבהל' א שם של "המלך המשיח עתיד לעמוד" והלא שם הרמב"ם ממשך "ולחזיר מלכות

³⁷ לקו"ש חט"ז עמ' 304 הע' 49

³⁸ וכמבואר בכל השיחה בלקו"ש חכ"ג פינחס ב.

³⁹ ואין כוונתו שיהי' מלך הקם לתחי' שהרי המלים בשיחה שעליהם קאי ההערה הם דברי הגמ' סנהדרין צח ע"ב "אם משיח מאותן שחיים עכשיו ודאי רבינו הקדוש". ואם כוונתו למשיח מן המתים הי' לו להביא המשך הגמ' וע"ע לקמן בענין משיח מן המתים (אות יא).

⁴⁰ לקו"ש חכ"ג עמ' 194 : ווארום דער גדר פון א מלך איז - "אין על גביו אלא ה' אלקיו"; און ניט נאר איז "אין למעלה ממנו במלכות", נאר, נאך מער - ער איז דער **איינציקער** שולט, וואס דארף זיך מיט קיינעם ניט רעכענען (וכנ"ל "דבר אחד לדור ולא שני דברים"). וייל א מלך איז נאר איינער.

קונטרס בקורת הגאולה

ובדוּתא היא לומר שיש עשרות מלכים בכלל ישראל בכל זמן ועת. וא"כ בודאי א"א לומר שהרבי ז"ע הי' **יחידי** כמו שמלך צריך להיות. ולפיכך עכ"ל שהרבי ז"ע לא הי' בתורת ה"יעמוד מלך" של פסק דינו של הרמב"ם.

ד. ויכוף כל ישראל

הרמב"ם עוד כתב שהמה"מ י"כוף כל ישראל לילך בה [בדרך התורה] ולחזק בדקה [בדק התורה והמצוות]⁴¹ וכוונתו שהמה"מ יכריח לכל ישראל לשמור תורה ומצוות. ולא רק חלק או מיעוט מישראל אלא דוקא כל ישראל. וכן כתב הרבי ז"ע באגרת שנכתבה בשנת ה'תשי"ט כשהביא את לשון הרמב"ם הדגיש את מלת "כל".⁴² ואין המה"מ צריך רק להשיב בעלי תשובה אלא ג"כ לחזק את אלו שכבר שומרים תורה ומצוות ללכת בדרך התורה ביותר חיזוק. וכמ"ש הרבי ז"ע בה'תשכ"ט:

לילך בה ולחזק בדקה: לאלה שלא חטאו, לאלה שעברו ופרצו; צדיקים ובעי"ת.⁴³

כלומר שתפקידו של המה"מ הוא להחזיר את העטרה לישנה שהתורה תהי' הדרך של עם ישראל בכלל ושל כל יחיד ויחיד בפרט. ואינו פועל את זה רק ע"י דברים הנכנסים ללב ובדברי תורה המענגים את הנפש אלא גם ע"י הכרח וכפיי מעשית. והנה זה הוא תרגומו ופירושו של הרבי ז"ע לאידיש של הלכה זאת של

המלך הוא השולט היחידי שמנהיג את עמו בעצמו ואין שום אחר מנהיג עמו. וע"פ כל הנ"ל א"א לומר שהרבי ז"ע קיים את התנאי המוזכר ברמב"ם ש"יעמוד מלך" כי לא הי' לו להרבי ז"ע שלטון חוקי על כל ישראל ואפילו הוראותיו לא היו מקובלות ע"י רוב השומרי תורה ומצוות. אלא אדרבה היו פוסקים אחרים כגון הר' משה פיינשטיין זצ"ל והר' שלמה זלמן אויערבך זצ"ל שהיו יותר מקובלים בכל תפוצות העם. וכן הי' גדולי תורה שהשפיעו על העם כגון הרב עובדי' יוסף שליט"א והר' יוסף דב הלוי סולובייצ'יק זצ"ל והאדמו"רים מבאבאב ומבעלז' זצ"ל וכן רבים אחרים שהשפיעו על העם בדרך אחרת מדרכו של הרבי ז"ע וא"כ הרבי ז"ע בודאי לא הי' המלך של כל ישראל. ואפילו על חסידיו לא הי' לו שלטון חוקי ולא הי' אפשר לעשות דברים שהם כנגד חוקת הממשלה. הלא אפילו בענין גניבת ספרים הי' צריך ללכת לערכאות של נכרים. ופשוט שלא הי' השולט היחידי.

ואם אומרים על הרבי ז"ע שהי' מלך היינו צריכים לומר על כל אדמו"ר ומנהיג שהם ג"כ מלכים שהרי בעניני שליטה מה בין הרבי ז"ע והרב עובדי' יוסף שליט"א.

⁴¹ לקו"ש ח"י עמ' 255

⁴² אגרות קדש ח"י עמ' תקכז אג' ו'יתר

⁴³ לקו"ש ח"י עמ' 362

קונטרס בקורת הגאולה

הרמב"ם :

יכולה להיות ע"פ דברים בעלמא ולא ע"פ רדי"י אבל אין צורך להכנס בזה שהרי פשוט ומבואר לכל בר דעת שרובא דרובא של שונאי ישראל אינם שומרי תורה ומצוות. וחלילה מללמד חובה על עם הקדוש אבל כל הפותח עיניו ומסתכל סביב יראה שעדיין יש מקום אפילו לאלו השומרים תו"מ לחזק בדקדוקי המצוות. והשוה לחזקיהו המלך שביקש עליו הקב"ה לעשותו משיח⁴⁶ ועל דורו כתוב שבדקו מדן ועד באר שבע ולא מצאו עם הארץ מגבת ועד אנטירפס ולא מצאו תינוק ותנוקת איש ואשה שלא היו בקיאין בהלכות טומאה וטהרה.⁴⁷ אוי מה הי' לנו! ואבינו אב הרחמן המרחם בודאי ירחם עלינו וישלח לנו מהרה גאולה שכלמה מן השמים. והמצואות מוכיחה שהרבי זי"ע לא קיים את התנאי של "יכוף כל ישראל כו"י לא ע"י כפי"י ולא ע"י השפעה שאם הי' כן היו כל ישראל (ולכל הפחות רובא דרובא) שומרי תורה בכל פרטי ודקדוקי".

ה. וילחם מלחמות ה'

דבר פשוט וברור פסק כאן הרמב"ם ואפילו כל הרוחות שבעולם אינם יכולים להפילו. המה"מ צריך ללחום מלחמות ולא רק סתם מלחמות אלא דוקא מלחמות ה'.

והוא יכריח כל היהודים ללכת בדרך הנכונה דרך התורה.⁴⁴ הרבי זי"ע השתמש בלשון של "יכריח" שמשמעותו שלא יהי' שם בחירה ועל כרחם של אותם יהודים ישמרו את התורה. וכן ביאר הרבי זי"ע את הלשון של "יכוף" בשיחה לפרשת בלק שנת היתשלי"ח:

"יכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה" - יעשה פעולה של מלכות על ישראל... בנוגע למשיח אמר "וקם שבט", שפירושו כפשוטו "מלך רודה ומושל", שהי' בגלוי במשיח, "ויכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה".⁴⁵

הרי שלפי הרבי זי"ע הפעולות של יכוף כו' תהיו ע"י המלכות של מה"מ דהיינו שהי' מלך רודה ומושל ועי"ז יכוף את ישראל לשמור תורה ומצוות. וידעתי גם ידעתי שיש המפלפלים בזה ואומרים שהכפי"י

⁴⁴ אגרות קדש ח"י עמ' שלד אג' גירצב: און וועט מכריח זיין אלע אידן אז זיי זאלען גיין אין דער ריכטיגער וועג די וועג פון תורה. ועיין בשיחת ש"פ שופטים היתנשי"א אות ג "שהשוטרים ענינם לכפות ולהכריח". ואין להביא ראי' לסתור ממה שכתב שם באות ז "שלאחרי ביאת המשיח לא יצטרכו לשוטרים" דשם כוונתו על ימות המשיח לאחר שכבר כפה את כל העם ואין היצר הרע שולט בעולם ולפיכך אין צורך לשוטרים.

⁴⁵ לקו"ש ח"י"ח עמ' 282: "ויכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה" - זייער פעולה און מלכות אויף אידן... אנער בנוגע צו משיחין זאגט ער "וקם שבט", וואס פירושו כפשוטו איז "מלך רודה ומושל", וואס דאס איז בגלוי בא משיחין, "ויכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה".

⁴⁶ סנהדרין צד,

⁴⁷ שם עמ' ב

קונטרס בקורת הגאולה

ומצוות. וחלק מזה הוא מלחמות מצוה:

שעפ"ז מובן בפשטות מה שמגדרי ומצוות המלך הוא שנלחם **מלחמות ה'** (כברמב"ם שם פ"א ה"ח. ספ"ד. ולהעיר שההלכות נקראו "הל' מלכים ומלחמותיהם"), וגם זה ש"אין המלך נלחם תחלה אלא מלחמת מצוה... זו מלחמת שבעה עממים ומלחמת עמלק ועזרת ישראל מיד צר שבא עליהם" (שם רפ"ה), שעניינם אלו דוקא מונעים את ישראל מקיום תו"מ.⁵⁰

מלחמות ה' הם מלחמות של מצוה דהיינו מלחמות נגד אלו המונעים את ישראל מקיום תורה ומצוות. וכמו שהמלחמות מצוה של מלך הם מלחמות בכל מובנה של המלה ג"כ המלחמות של מה"מ יהיו מלחמות ממש נגד אויבנו המונעים אותנו מקיום תו"מ. וכן דימה הרבי ז"ע את המלחמות של מה"מ למלחמותיו של דוד המע"ה:

ב' תקופות ודרגות לאחר ביאת המשיח: לפני שיבנה ביהמ"ק - שאז הוא עדיין "בחזקת משיח", בדוגמת דוד שלא בנה המקדש, וענינו ילחם מלחמות (ראה דה"א כב,ח) והכין הכל הבנין ביהמ"ק מיד ה' עלי השכיל (שם כח,ט); כשהוא משיח **ודאי** ש"בנה מקדש במקומו".⁵¹

וצריך ללחום עד כדי כך ש"נצח כל האומות שסביביו". הרי אפילו תנוקות של בית רבן מבינים שכוונת הרמב"ם בזה שיהי' למה"מ צבא שילחום במלחמה כפשוטה נגד אויבי ישראל עד שיניחו לנו לשכון בהשקט ובטח ולעסוק בתורה. כן כתב הרמב"ם וכן הבין הרבי ז"ע:

ובה"ד שם: **יעמוד מלך** כו' וילחום מלחמות ה' (סתם) - כולל מלחמת עמלק ולאחר הכרתת זרעו כו' ומצב דמוחה (-) כו'.⁴⁸

הרי שהמלחמות של מה"מ תהיו מלחמה בעמלק ועוד יותר. וכתב עוד: ועוד י"ל: ע"פ ההמשך ברמב"ם שם (בדפוסים שלא שלטה בהם בקורת הצנור) "אם עשה והצליח ונצח כל **האומות שסביביו**", משמע ש(עיקר) המלחמה הוא לא בשביל כיבוש אי"י גופא, כ"א ענינה "כדי שיהיו פנויין בתורה וחכמתה ולא יהי' נוגש ומבטל" (לשון הרמב"ם שם פי"ב ה"ד). וראה לקו"ש חי"ח ע' 279.⁴⁹

הלא דברי הרבי ז"ע כה ברורים שהמה"מ ילחום מלחמות ממש נגד אויבנו כדי שיניחו אותנו להגות בתורה וחכמתה. וכן ציין הרבי ז"ע שם לשיחה שהגיד בשנת ה'תשל"ח על הענין שתכליתו של מה"מ הוא להביא לימים של שלמות של תורה

⁴⁸ לקו"ש חטי"ז עמ' 304 הע' 49

⁴⁹ לקו"ש חכ"ד עמ' 19 הע' 58

⁵⁰ לקו"ש חי"ח עמ' 279 הע' 56

⁵¹ שם עמ' 281 הע' 66

קונטרס בקורת הגאולה

הרשעים ולהלחם מלחמות ה'. שאין ממליכין מלך תחלה אלא לעשות משפט ומלחמה⁵⁶ שני ושפטנו מלכנו ויצא לפנינו ונלחם את מלחמותינו.⁵⁷

טוענים אלו שלפי הרמב"ם יש ב' מיני מלחמות - מלחמה של קירוב לבבות לעבודת ה' והוא הנזכר בהלכה הני"ל, ומלחמה של הרג. א"כ בתנאי חזקת משיח נזכר "מלחמות ה'" והוא מה שזכר לעיל דהיינו הרמת דת האמת ובתנאי ודאי משיח נזכר מלחמה של הרג דהיינו "ונצח כל האומות שסביביו".

לפי דבריהם הרבי ז"ע כבר לחם מלחמות ה' והוא בחזקת משיח אבל עדיין לא נצח כל האומות שסביביו ולפיכך, ע"פ דברינו לקמן (אות ט), מתוך שהרבי ז"ע נפטר מן העולם בידוע שהוא אינו המה"מ. אבל באמת כל דבריהם אין להם שחר. חדא מכל הני"ל שהבאנו מדברי הרבי ז"ע שהמה"מ בתקופת חזקת משיח דומה לדוד המלך ע"ה ושמלחמות ה' כוללים מלחמה בעמלק ועוד כני"ל. ועוד דא"כ אין חילוק בין פעולות "יכוף כל ישראל כו"י לפעולות "ילחום מלחמות ה'" ובודאי הרמב"ם לא שנה דבריו בלא הוספה. ועוד המעיין היטב בהלכה הני"ל יראה שאין כוונת הרמב"ם שמלחמות ה' הן הרמת דת האמת. אלא שבסוף דבריו

הרי שהמה"מ קודם בנין ביהמ"ק דומה לדוד שלא בנה המקדש אלא שתפקידו ה' להלחם מלחמות נגד אויבי ישראל. וכמו כן ענינו של מה"מ קודם שיהי' משיח ודאי. וכן כתב הרבי ז"ע בענין הנבואה בתורה על המשיח שהוא בענין מלחמה נגד בני שת:

"וילחם מלחמות ה'... אם עשה והצליח ונצח כל האומות שסביביו" - כתוב בפסוק "ומחץ פאתי מואב זה דוד וכן הוא אומר ויך את מואב וימדדס בחבל וקרקר כל בני שת זה המלך המשיח שנאמר בו ומשלו מים עד ים".⁵²

מלחמותיו של המה"מ הם מלחמות ממש כמו מלחמותיו של דוד שהיו של שפיכת דם.⁵³ והנה יש המחלקים את מלחמותיו של המה"מ לשנים ע"פ דברי הרמב"ם בה' מלכים פי"ד ה"ט:

ובכל יהיו מעשיו לשם שמים ותהי' כל מחשבתו ומגמתו⁵⁴ להרים דת האמת ולמלאות העולם⁵⁵ צדק ולשבור זרוע

⁵² שם עמ' 282

⁵³ להעיר שלא כתב הרמב"ם וילחום כל מלחמות ה' כמו שכתב ויכוף כל ישראל. אלא כתב וילחום מלחמות ה' משמע או שייגמור ויצליח בכמה מלחמות ה' אבל לא דוקא כולם או שיתחיל להלחם אפילו לא יגמור שום מלחמה. אבל בודאי צריך להלחם.

⁵⁴ כן הוא בכתבי היד. וברוב דפוסים: מגמתו ומחשבתו.

⁵⁵ בכתב"י אשכנזיים וספרדיים: כל העולם.

⁵⁶ כן הוא בכתב"י תימניים. ובשאר כתב"י: מלחמה ומשפט. וברוב דפוסים: משפט ומלחמות.

⁵⁷ שמואל א ח: כ

קונטרס בקורת הגאולה

שהרבי זי"ע יוציא אותנו למלחמה ויעמוד בראשנו, לא הוא ולא שר צבאו, נגד אויבנו העומדים עלינו לעת עתה בכל יום ויום לכלותינו ח"ו. ולא כל הפלפולים והמשלים יסירו את **הסכנה הגדולה** של אויבנו ממש. וה' ירחם על עמו וישלח מלך להלחם בעדנו נגד רשעי העמים.

ו. הרי זה בחזקת שהוא משיח

לימד לנו כאן הרמב"ם שכל מי שקיים את כל התנאים הנ"ל - שהוא מלך מבית דוד הוגה בתורה כו' וכפה את ישראל ולחם מלחמות ה' - הרי יש לו חזקה שהוא המלך המשיח. אלא קשה למאי נפקא מינה שהוא בחזקת משיח. מה הוסיף כאן הרמב"ם בספרו של "הלכות הלכות" עם הגדר של חזקת משיח. הרה"ג ר' יוסף העלער שליט"א⁶² תירץ שכידוע יש חיוב לחכות לביאת המשיח בכל יום ויום וכל מי שאינו מאמין בזה הוא כופר בתורה ובנביאים.⁶³ אבל לאחר שיש מי שהוחזק להיות מה"מ חייב כל איש מישראל להאמין שהוא מה"מ וכל מי שאינו מאמין בו כופר בתורה כו'.

א"כ עפ"ז בודאי אי אפשר להיות שני אנשים מוחזקים בפעם אחת להיות המה"מ. הלא כל ישראל חייבים להאמין במי שהוא מוחזק

כתב הרמב"ם שתכלית תחילת המלכות היא "לעשות משפט ומלחמה" וזהו כוונתו במה שכתב לפני כן שמחשבת המלך יהי' "להרים דת האמת ולמלאות העולם צדק" דהיינו משפט "ולשבור זרוע הרשעים ולהלחם מלחמות ה'" דהיינו מלחמה. וא"כ אין צורך ואין מקום לומר שמלחמות ה' אינם מלחמות ממש אלא רק קירוב רחוקים.

ואין להביא ראיי' שאין המלחמות ממש ממה שמשה רבינו ע"ה לא נלחם בעמלק אלא רק הרים ידיו⁵⁸ ומבואר בראש השנה⁵⁹ שמטרתו ה' להביא את ישראל לשעבד לבם לאבינו שבשמים. וכן בדוד מצינו בסנהדרין מט ע"א "אלמלא דוד (שהי' עוסק בתורה - רש"י) לא עשה יואב מלחמה" כלומר שדוד ה' עוסק בתורה ולא לוחם. אלא שאין ראיי' כלל משם שהרי למלכים האלו היו שרי צבא הממונים על מלחמה והם היו הלוחמים מלחמות ממש של הרג ואבדן בעד מלכם.⁶⁰ וא"כ אין ראיי' שאין צורך למלחמות אלא שהמלך יכול למנות שר צבא להיות ראש הלוחמים.⁶¹

ומי חכם ויבן אלה שלא זכינו

⁵⁸ שמות יז: י-יב

⁵⁹ כט,א

⁶⁰ ועיין בחידושי מהרש"א, סנהדרין שם

⁶¹ להעיר ממגילה יב ע"א "א"ל הקב"ה למשיח קובל אני לך על כורש אני אמרתי הוא יבנה ביתי ויקבץ גלויות והוא אמר מי בכס מכל עמו ויעל"י ופרש"י "והוא עצמו לא נשתדל בדבר". ומבואר שאע"פ ששלח את ישראל לבנות הבית לא נחשב לו והי' טענה להקב"ה עליו ויש ליישב בכמה דרכים. ועיי"ש עוד במהרש"א וברשב"א.

⁶² קונטרס הלכתא למשיחא

⁶³ עיין בפירושו המשניות לפרק חלק היסוד היב' ובהל' מלכים פ"א ה"א.

קונטרס בקורת הגאולה

זי"ע הי' בחזקת משיח אינן אלא חלומות וצריכים אנו לומר לטוענים האלו "עורו ישנים מישנתכם".

ז. אם עשה והצליח

לאחר כל זה נעיין בהשאלה אם בכדי לזכות לחזקת משיח צריך להשלים את כל התנאים הנ"ל או רק להתחילם. שהרי לאחר שכתב הרמב"ם "הרי זה בחזקת שהוא משיח" המשיך "אם עשה והצליח ונצח כל האומות סביביו ובנה מקדש כו" וקשה מה כוונתו ב"אם עשה והצליח" שיש בו כמה משמעויות. הבה נעיין בדרכים שונים בהבנת דבריו ונברר כוונתו בעה"י.

א. אפשר לומר שכבר גמר הרמב"ם מלדבר על תנאי חזקת משיח והכא ענינו אך ורק תנאי ודאי משיח. וכוונתו ש"אם עשה והצליח" את כל התנאים של ודאי משיח שמוזכר אח"כ וזה שייך רק למי שכבר קיים כל תנאי משיח. אלא שא"כ קשה הייתור לשון. למה הוסיף הרמב"ם המלים "אם עשה והצליח". הי' לו לשתוק מזה ולהתחיל מיד תנאי ודאי משיח. ואם תאמר שבא להשמיענו שלזכות לחזקת משיח אינו צריך לגמור את הפעולות משא"כ לזכות לודאות של משיח שצריך "לעשות ולהצליח" א"כ תקשי לך "עשה" שהי' לו לומר "אם הצליח" ולמה הוסיף "עשה".

ב. דרך אחר בהבנת הדברים הוא ש"עשה" מכון לפעולות של חזקת משיח ו"הצליח" מכון לפעולות של ודאות משיח. וכוונת הרמב"ם היא ש"אם עשה" את כל התנאים של חזקת משיח וגם "הצליח" בכל התנאים של ודאות משיח דהיינו "ונצח כל האומות כו" אלא דא"כ אכתי קשיא לן מאי שנא בין "עשה"

למשיח ולפיכך א"א להיות שני מלכים מוחזקים בכתר אחד שא"כ על מי חייבים כל ישראל להאמין שהוא המשיח - הראשון או השני. וע"כ שתנאי חזקת משיח הם באופן שרק איש אחד יכול להיות בחזקת משיח באיזה זמן שיהי'.

ובזה נסתרו אלו האומרים שתנאי חזקת משיח הם כ"כ קלים שכל ת"ח שקירב כמה רחוקים לתורה נעשה בחזקת משיח. שא"כ הרי יש כמה וכמה תלמידי חכמים הראויים להקרא בחזקת משיח וכבר ביארנו שא"א להיות יותר מא' שהוא בחזקת משיח. וע"כ שתנאי חזקת משיח הם יותר פריטיים.

הגע בעצמך לפי טענות כמה אנשים הרבי זי"ע הי' בחזקת משיח אע"פ שלא הי' מלך ולא השיב את כל איש מישראל בתשובה ולא לחם מלחמות. ואם נכונים הם למה לנו תנאי חזקת משיח. הלא כל דברי הרמב"ם בזה הם למותר. התנאים של חזקת משיח הם הנהגה הלכתית והוראה לנו איך לדעת מי הוא המה"מ. ואם יש קיום שאינו נראה לעיניים כגון המלכה רוחנית או מלחמות רוחניות הלא א"א לנו לדעת אם זה אמת או לא וכל בדאי יכול לבוא ולומר שבעולמות הנסתרות הוא המלך ושהוא כבר הביא את הגאולה אלא שעדיין לא נראית לעיניים ואם הי' לנו לשמוע אליו הלא תנאי חזקת משיח לא יועילו כלל וכלל. אלא פשוט וברור שצריך לקיים את התנאים באופן הנראה לדיין שיוכל לפסוק עליו שהוא בחזקת משיח ולא סגי בטענות של אי-ממשות. וא"כ כל הטענות שהרבי

קונטרס בקורת הגאולה

שכבר התחיל וגמר את כל התנאים אבל ה"ואם לא הצליח עד כה" שולל את כל מי שאינו מצליח בכל התנאים בין של חזקת משיח בין של ודאי משיח. כלומר שלזכות לחזקת משיח צריך לעשות ולהצליח בתנאי חזקת משיח ואם עשה ולא הצליח בהן או אפילו עשה והצליח בתנאי חזקת משיח ולא הצליח בתנאי ודאי משיח אזי "בידוע שאינו זה כו'". וזה כוונת הרמב"ם בכתבו "ואם לא הצליח עד כה".

ד. ועוד י"ל ש"אם עשה" מכוון לפעולות של חזקת משיח ו"הצליח" מכוון לכל הפעולות בין של חזקת משיח בין של ודאי משיח. כלומר שתנאי גדול נתן הרמב"ם בדבריו הרמב"ם התחיל בתנאי חזקת משיח אבל אח"כ הודיע לנו שלכל התנאים של מה"מ שצריך לקיימם יש עוד תנאי. והוא ש"אם עשה והצליח כו' ואם לא הצליח עד כה או נהרג בידוע שאינו זה שהבטיחה עליו התורה כו'". כדי להכנס לתנאי הגדול הזה צריך להתחיל לקיים את תנאי מה"מ דהיינו "אם עשה". ואם התחיל בתנאי חזקת משיח "הצליח" בכל התנאים בין של חזקת משיח בין של ודאי משיח "הרי זה משיח ודאי". אבל "אם עשה" דהיינו שהתחיל לקיים תנאי חזקת משיח "ולא הצליח עד כה" דהיינו שלא זכה לגמור כל התנאים בין של חזקת משיח בין של ודאי משיח "אינו זה שהבטיחה עליו התורה"⁶⁴.

הנה שני הדרכים הראשונים הם מופרכים אבל לפי שני הדרכים האחרונים בהסבר לשון הרמב"ם נמצא שהוא פסק שכל מי שהתחיל לקיים תנאי מה"מ ולא הצליח אינו

לבין "הצליח". ואם תאמר ש"עשה" הוא פחות מ"הצליח" וצריך רק להתחיל את הפעולות כדי לזכות לחזקת משיח אפילו עדיין לא הצליח הרי בלי ספק צריך לגמור אותם הפעולות של חזקת משיח וגם אותם של ודאות משיח כדי לזכות לוודאות משיח. וא"כ קשה למה הזכיר בכלל "עשה" דהיינו שהתחיל את פעולות חזקת משיח שהרי כאן מדובר בוודאות משיח.

ג. אפשר לומר ש"אם עשה והצליח" קאי אתנאי חזקת משיח ו"נצח כל האומות שסביביו כו'". הם תנאי ודאי משיח וכוונת הרמב"ם היא ש"אם עשה והצליח" דהיינו שהגיע למדרגת חזקת משיח שהוא מלך וכפה את ישראל ללכת בדרך התורה ולחם מלחמות ה' "ונצח כל האומות כו'". דהיינו שקיים גם התנאים של משיח ודאי וכו'. ולפי הבנה זו צריך איש להתחיל את הפעולות של חזקת משיח דהיינו "אם עשה" ולגומרם דהיינו "הצליח" לזכות לחזקת משיח. אבל אם התחיל ולא גמר את הפעולות של חזקת משיח "אינו זה שהבטיחה עליו התורה כו'". אלא שלפי זה לאחר שהגיע לחזקת משיח והצליח בתנאים האלו א"א לאבד חזקתו אפילו אם לא בנה המקדש במקומו ואפילו אם אחר קם תחתיו והצליח בכל התנאים וזה בודאי אינו אמת וחלילה לומר על הרמב"ם שיאמר דבר מופרך כזה.

א"כ נומר שאע"פ ש"אם עשה והצליח" כוונתו על תנאי חזקת משיח

⁶⁴ ולהעיר שהרמב"ם כפל את תנאו כמבואר בהל' אישות פ"ו ועוד.

קונטרס בקורת הגאולה

לפנים), והוא עי"פ ירושלמי מגילה פ"א הי"א, ויק"ר פ"ט, ו. וראה גם ירושלמי פסחים פ"ט הי"א (תוספתא פסחים פ"ח, ב).

הנה העלה הרבי זי"ע שיש ב' שיטות בענין ביהמ"ק דלעתיד. דעה אחת היא שהקב"ה יבנה אותה ויורידה מן השמים. והדעה השנייה היא שבני אדם ובראשם המה"מ יבנו אותה. וכתב הרבי זי"ע שהרמב"ם סובר כדעה השנייה כמבואר בהקדמתו למס' מדות וכמו שכתב **בריש** הלי מלכים פ"א **ובסופו** דהיינו שבשתי המקומות הרמב"ם כתב שהמה"מ יבנה את ביהמ"ק. ומובן מזה שלדעת הרבי זי"ע כשהרמב"ם כתב שהמשיח יבנה המקדש במקומו כוונתו לבנין ביהמ"ק.⁶⁶

וכן משמע ממה שכתב הרבי זי"ע בלקו"ש חל"ז עמ' 34:

ואילו ענינו **העיקרי** של משיח הוא **גאולתם** של ישראל - בנין בית המקדש וקיובוץ נדחי ישראל כו'

ובהערה 12 שם כתב:

ראה רמב"ם הלי מלכים רפ"א ושם בסופו.

הלא מוכח שלפי הרבי זי"ע דברי הרמב"ם שבריש פ"א מהלי מלכים - "ובונה מקדש" - ובסופו - "ובנה מקדש במקומו" - מדברים על בנין ביהמ"ק ממש.

עוד יכול להיות מה"מ. אם לא הצליח ומת א"א לו לקום בתחיי' ולהיות מה"מ שהרי פסק הרמב"ם ש"בידוע שאינו זה שהבטיחה עליו התורה". ובעה"י יתבאר עוד לקמן.

ח. ובנה מקדש במקומו

תנאי למשיח ודאי הוא שיבנה בית המקדש ובאמת כבר כתב הרמב"ם שהמה"מ יעשה את זה בהלכה א: "המלך המשיח עתיד לעמוד כו' ובונה מקדש כו' מקריבין קרבנות ועושין שמיטין ויובלות ככל מצותן האמורה בתורה". והרבי זי"ע בודאי הבין את שתי הלשונות של הרמב"ם בהל' ד ובהל' א שהם שווים שהמה"מ יבנה את ביהמ"ק. כן אמר בשיחה בשנת ה'תשל"ט:

ידוע שבאופן שתיבנה ביהמ"ק שלעתיד יש שתי דעות: א) "יגלה ויבוא משמים שנאמר מקדש ה' כוננו ידך"; ב) הבנין יהי בידי אדם, משיח יביא הביהמ"ק.⁶⁵

ועל הדעה השנייה שמשח יבנה ביהמ"ק כתב בהע' 66:

רמב"ם הלי מלכים רפ"א

ובסופו. וכמובן גם ממ"ש בנוגע התועלת במס' מדות (נעתק לעיל

⁶⁵ לקו"ש ח"י"ח עמ' 418: ס'איז ידוע אז אינעם אופן ווי אזוי דער ביהמ"ק דלעתיד וועט זיאן זעבויט, זיינען דא צווי דעות: א) "יגלה ויבוא משמים שנאמר מקדש ה' כוננו ידך"; ב) דער בנין וועט זיין בידי אדם, משיח וועט בויען דעם ביהמ"ק.

⁶⁶ ועיין בלקו"ש חכ"ז עמ' 204 הע' 94, ח"י"ח עמ' 362 בהערה, ח"י"ח עמ' 276 הע' 39, עמ' 281 הע' 66.

קונטרס בקורת הגאולה

ואולי י"ל שמרומז בלשון הרמב"ם (בהלכות מלך המשיח) "ובנה מקדש במקומו" כו' ש"במקומו" רומז גם על מקומו של מלך המשיח בזמן הגלות (לפני ש"הרי זה משיח בודאי") שבהיותו בגלות כו' בונה מלך המשיח מקדש (מעט) והוא מעין ודוגמה המקדש שבירושלים וכו'.⁶⁸

והמעין היטב יראה שהרבי זי"ע כתב שהלשון של "במקומו" רומז גם על מקומו של המה"מ בגלות דהיינו שיבנה מקדש מעט וגם ביהמ"ק שבירושלים ובנין המקדש מעט הוא רק התחלת הבנין. ועוד כתב שם הרבי זי"ע בהערה 34 שם שזה אינו פשטות לשונו של הרמב"ם אלא דרוש (במעלת הדרשות הגדולות המענגות את הנפש) ומצד הפשטות דהיינו מצד ההלכה יש כוונה אחרת בלשון הרמב"ם:

ובפשטות י"ל שמהענינים שידועו ש"הרי זה משיח בודאי" שידע לכיון מקומו של המקדש (ראה לקו"ש ח"ח עמ' 362 בהערה, וראה גם לקו"ש חכ"ד ע' 652 בהערה).⁶⁹

כלומר שמה שהרמב"ם כתב שהמה"מ יבנה מקדש במקומו של כוונתו ע"פ פשטות למקומו של המזבח ולא למקומו של המה"מ בגלות. וכ"כ הרבי זי"ע בלקו"ש ח"ח עמ' 362 בהערה:

מקדש במקומו. צ"ע הכוונה. ואולי י"ל דאף דבכלל בביהמ"ק

וכן עיין בלקו"ש חט"ז עמ' 304 הע' 49 שכבר הבאנו לעיל (אות ג) שהרבי זי"ע השווה שם את הלשון של "ובנה מקדש במקומו" לבנין הבית הראשון וכתב מפורש שכוונת הרמב"ם היא על בנין הבית השלישי.⁶⁷

וכן כתב הרבי זי"ע בשיחת פרי תרומה שנת ה'תשנ"ב אות יב:

ובנוגע אלינו הכוונה - לבנות את בית המקדש השלישי, בפשטות ממש, כפס"ד הרמב"ם שיבנה ע"י משיח צדקנו, "ובנה מקדש במקומו" וכו'.

הלא לפי כל הנ"ל מוכח בלי ספק שלפי הרבי זי"ע דברי הרמב"ם בתנאי הזה של משיח ודאי פשוטו כמשמעו שהמה"מ צריך לבנות את ביהמ"ק השלישי. ועיינו ראות שלרוב צערינו הרבי זי"ע לא בנה את הביהמ"ק ואנחנו עדיין שרויים בלא מקדש.

והנה ידוע שיש אומרים שהרבי זי"ע דייק מלשון הרמב"ם של "ובנה מקדש במקומו" שכוונתו שהמה"מ יבנה מקדש מעט במקומו של המה"מ. אלא שכל זה כולו דרוש ואין מקומו בהלכה כלל. והלא הרבי זי"ע בעצמו כתב שזה דרוש ואינו פשוטו של הרמב"ם:

⁶⁷ ועי"ע באגרות קדש ח"י עמ' שלד אג' גירצב.

⁶⁸ קונטרס בענין מקדש מעט זה בית רבנו שבבבל, אות ד

⁶⁹ שם הע' 34

קונטרס בקורת הגאולה

לנו הרמב"ם יש להאריך בהם שהרי כבר פלפלו רבים להוציאם ממשטום.

כוונת הרמב"ם באמרו "ואם לא הצליח עד כה" לא רחוקה היא אלא שפשוטו כמשמעו שלא גמר את הפעולות שהתחיל שאם לא גמרם אינו המה"מ. ויש הרוצים לפרש שדוקא אם היסב אחר ונהפכו כמה פעולות שעשה כגון מי שבנה את יסוד ביהמ"ק ובאו פריצים וחללוה והרסוה דוקא כגון זה הוא "לא הצליח". שאם לא כן, הם טוענים, הלא מיד משהתחיל הרי לא הצליח עד כה וא"כ א"א לקיים את התנאי אא"כ מתחיל וגומר באותו פעם. וברור כשמש שדבריהם אינם של טעם שהרי אפילו אם לא היסב אחר סוף כל סוף לא הצליח והרמב"ם תלה את הכל באי ההצלחה. ומי שלא גמר את פעולות המשיח מאיזה טעם שיהי' בין בידי שמים בין בידי אדם הרי המציאות קובעת שלא הצליח.

ועיין בהלי' אישות פ"ו ה"ג שהמקדש על תנאי שתתנה לו מאתים זוז הקידושין חלין אבל תלויים ועומדים כל זמן שלא נתנה. ואין אומרים שהקידושין בטלות מיד מפני שלא נתנה מיד ואם נתנה מאה זוז אין הקידושין נעשין ודאי כל זמן שלא לקחה המאה בחזרה (דומיא שבנה יסוד המקדש ונהרס). אלא הכל תלוי בנתינת מאתים זוז ועד שתתנם האשה יש ספק אם התנאי יתקיים ואם מתה ועדיין לא נתנה הרי הקידושין נפקעין.⁷⁰ ואע"פ שהי' אפשר לחלק דקידושין נפקעין במיתה משא"כ מלחמות ובנין ביהמ"ק וא"כ רק תנאי קידושין גומרים בשעת מיתה ולא תנאי

רק המזבח אין משנין אותו ממקומו לעולם (הלי' ביהב"ח רפ"ב), כל המקדש דלעת"ל צ"ל "במקומו" המיוחד לו, וכמפורש בנבואת יחזקאל כמה פעמים. עוד י"ל דג"ז מהענינים שיודיעו ש"ודאי משיח הוא" - שיכוין מקום המקדש.

לפי הרבי ז"ע פשוטו של "בונה מקדש במקומו" הוא כמשמעו שמדבר על מקומו של המקדש - או מקומו של כל המקדש או מקומו של המזבח. ובענין של קביעת תנאי המה"מ שהוא ענין של הלכה אין להביא הסברים של דרושים ורמזים אלא רק של פשוטו של הרמב"ם שזוהי הדרך של פוסקים. ואין כאן מקומו לדרך של דרשנים.

מכל הנ"ל נראה ברור שהמה"מ צריך לבנות ביהמ"ק השלישי והרבי ז"ע בודאי לא קיים את התנאי הזה שלדאבונינו אין לנו לא מקדש ולא כהן.

ט. ואם לא הצליח עד כה או נהרג

כבר ביארנו לעיל שתנאי גדול נתן הרמב"ם ש"אם עשה והצליח" דהיינו שהתחיל פעולות המשיח וגמר אותם "הרי זה משיח בודאי" וכפל את תנאו ש"אם לא הצליח עד כה או נהרג בידוע שאינו זה שהבטיחה עליו התורה". אע"פ שדברים ברורים מסר

⁷⁰ ולהעיר מהחוב כרת למי שלא נימול שאינו חייב כרת א"כ **מת** בלא מילה. עיין בהלי' מילה פ"א ה"ב.

קונטרס בקורת הגאולה

מן המת בלא גמר הפעולות. והרי ג"כ כל מי שלא הצליח עתה הרי יכול להצליח בסוף ימיו וא"כ אי"א שייקרא עליו לא הצליח אא"כ מת. אבל אם מת בלא הצלחה ג"כ אינו נקרא "לא הצליח" אזי אי"א להיות אי הצלחה. ואין לתרץ שדוקא אם לא רק שלא הצליח אלא שג"כ היסב אחר שא"כ אינו רק אי הצלחה אלא יותר והרמב"ם תלה את הכל ב"לא הצליח עד כה" וכנ"ל.

ואפשר להסביר את כל הלשון בטוב טעם ודעת שכוונת הרמב"ם ש"אם לא הצליח עד כה" ונכלל ג"כ אי הצלחה ע"י מיתה והוסיף או אפילו הצליח ובנה ביהמ"ק וקבץ נדחי ישראל ו"נהרג" אי"כ אין האיש הזה המה"מ ואין זה הגאולה המפורשת בתורה אלא זה הצלה זמנית ע"י מלך כשר שנתן לנו הקב"ה בחמלתו על עמו השרוי בגלות מרה. ואע"פ שלא בא העת של זמן הגאולה ולא זכינו לגאולה שלא בעתה אע"פ ש"לח לנו הקב"ה מלך שהצילנו מן האויב. ומתוך שנהרג בידוע שאינו זה האיש המלך משיח שהוא לא ייהרג.⁷¹

"בידוע שאינו זה שהבטיחה עליו התורה". דברים קשים כהם העינים כמעט אינן סובלות והלב כואב בדעתו שזה האיש אינו המה"מ. ומרוב הכאב יש המטים את דברי הרמב"ם מן המה"מ להמצב דעתה ואומרים שכוונת הרמב"ם שאם לא הצליח כ"ו אינו זה המצב שהבטיחה עליו התורה אבל האיש הוא עדיין המה"מ. ודבריהם אין להם שחר שהרי כל דברי הרמב"ם שם הם על האיש "ואם לא הצליח כ"ו או נהרג

משיח. זה אינו שא"כ איך יתקיים דברי הרמב"ם "ואם לא הצליח עד כה". וי"ל שזהו הטעם שכפל הרמב"ם את תנאו, שמן הדין רק האומר תנאי צריך לכפול תנאו ולא הכותב הלכות בספר, אלא שקמ"ל שתנאי הגדול הזה של הרמב"ם דומה לכל התנאים שבתורה שאם קיימם הרי זה משיח בודאי ואם מת ולא קיימם אינו זה שהבטיחה עליו התורה.

והנה ידוע שהרמב"ם הי' דייקן גדול ולא הוסיף מלים בלא טעם וא"כ יש לשאול איזה חידוש השמיענו בהוספת המלים "עד כה". הלא הי' אפשר לו לומר "אם לא הצליח או נהרג" ודיו. והנראה לומר בזה כמו שנתבאר לעיל (אות ז) שב"א המלים האלו הי' אפשר לומר שה"לא הצליח" מכוון רק לתנאי חזקת משיח או טענות כאלו כמבואר לעיל ולפיכך הוסיף "עד כה" ללמד שהמה"מ צריך לגמור (דהיינו "הצליח") את כל הפעולות שהזכיר הרמב"ם בין של חזקת משיח בין של ודאי משיח (דהיינו "עד כה"). ואם לא גמר את כולם "אינו זה כו".

ויש השואלים בצדק מה הוסיף הרמב"ם ב"או נהרג" שהרי אפילו מת לא הצליח ולמה דוקא נהרג. ומתריצים שלא במשפט שע"כ שמת אינו בגדר "לא הצליח" ודוקא נהרג הוא הוספה שאע"פ שאינו בגדר "לא הצליח" אפ"ה אינו המה"מ. אלא שקשה שאיזה "לא הצליח" יש גדול

⁷¹ ולהעיר שלדעת הרמב"ם המה"מ ימות אחר שיקיים את כל התנאים אבל לא ייהרג. עיין בפה"מ לחלק מהד"ה הר"י קאפח עמי קלט. ועי' בהל' מלכים פ"ד הי"ח.

קונטרס בקורת הגאולה

של הרמב"ם שכל מי שהתחיל לקיים תנאי המשיח בין תנאי חזקת משיח בין תנאי משיח ודאי ולא גמר את כל הפעולות הצריכות אינו יכול להיות המה"מ. ולא כל הדמעות והצעקות שבעולם יכולות לשנות את ההלכה הפסוקה והברורה.

י. האם הרבי זי"ע הוא המלך המשיח

המורס מכל הנ"ל הוא שהרבי זי"ע אינו ולא הי' המלך המשיח. הוא לא הי' מלך אע"פ שבדאי הי' הוגה בתורה ועוסק במצוות⁷² בין בתורה שבכתב בין בתורה שבעל פה. הוא התחיל לקרב את הבריות לתורה אבל לא הצליח לקרב את רוב היהודים וגם לא כפה אותם כדבעי. הוא לא אסף צבא להלחם נגד אויבנו ולא נצח כל האומות מסביב. הביהמ"ק עדיין חרב ולא רק שהגלויות עדיין מפוזרות אלא שאלפי מחסידיו של הרבי זי"ע עדיין נמצאים בכל תפוצות תבל. א"כ ודאי וודאי שהרבי זי"ע אינו בחזקת משיח ואינו משיח ודאי. ולפי דברינו אינו אפילו בגדר ההלכה הזאת ברמב"ם שהרי הוא לא "עשה" וא"כ אין נ"מ אם הצליח עד כה או לא.

אבל לפי אלו האומרים שהרבי זי"ע התחיל להביא את הגאולה לפי דברי הרמב"ם על מי ש"עשה" ו"לא הצליח עד כה", שהם הלכה פסוקה בלא חולק, בעל כרחנו צריכים אנו לומר שלאחר הסתלקותו של הרבי

כו' אינו זה כו' והרי הוא ככל מלכי בית דוד כו". וא"א לומר על מדקדק כהרמב"ם שיהפוך הנושא של המשפט מן האיש אל המצב ומיד יחזור אל האיש וזה ברור.

ויש המדייקים מלשון הרמב"ם "שאינו זה שהבטיחה עליו התורה" שהוא בלשון הווה אבל בעתיד יכול להיות. וזה אינו שא"כ הי' לו לומר שאבדה לו חזקתו או אינו ידוע אם יהי' המה"מ אבל הרמב"ם כתב בודאות ובלי שום פקפוק שאינו זה המה"מ.

והנה יש לשאול מה הוסיף הרמב"ם במלה "בידוע" שהיא מלה זרה בלשונו. ויש לומר שבכל דור יש מי שהוא ראוי להיות המה"מ וא"כ על כל איש ואיש, מלבד הכהנים והלויים, יש עליו ספק שהוא המשיח שבדור. ואע"פ שעל עמי הארץ וכדומה הספק הוא כ"כ רחוק ועל תלמידי חכמים הספק פחות רחוק, הכל תלוי בספק. ומי שזכה וקיים תנאי חזקת משיח הרי הספק תבררה כמעט על ידי החזקה⁷² ואחר שקיים תנאי משיח ודאי הרי הספק נתבררה לגמרי. אבל מי שמתחיל את פעולות המשיח ולא מצליח ג"כ מברר את הספק עליו וזה לימד לנו כאן הרמב"ם שאם לא הצליח עד כה או נהרג בידוע דהיינו נתברר הספק עליו שאינו זה המלך המשיח ויש אחר שהוא הראוי להיות המה"מ.

וא"כ מבואר מדבריו הקדושים

⁷² להעיר שסוקלין על החזקות (קדושין פ ע"א, ירושלמי קדושין פ"ד היי, רמב"ם ה' אסוי"ב פ"א ה"ב) ואעפ"כ עדים יכולים להוציא אדם מחזקתו (קדושין סד ע"ב, רש"י שם ד"ה רבי).

⁷³ אלא שאינו מבורר אם הי' בן אחר בן מזוד ואכמ"ל.

קונטרס בקורת הגאולה

יהודה, אלא הפירוש, שמושה שהוא "גואל ראשון" הוא הוא שבכוחו ועל ידו יבא משיח הגואל האחרון.⁷⁶

אין הכוונה שמושה יהי משיח כפשוטו של המאמר אלא שבע"כ אנו צריכים ללמוד את המאמר בדרך משל שהמשיח יבא ע"פ כחו של משה. וכעין זה כתב הרבי זי"ע בענין דוד המלך:

ולכאורה עכצ"ל שאין דוד המלך בעצמו מלך המשיח שיהי "נשיא להם לעולם", שהרי תחילת פעולת המשיח תהי' **קודם** הגאולה, כמבואר ברמב"ם (הל' מלכים פי"א ה"ד), ובודאי קודם תחילת המתים (גם דצדיקים הקמים מיד, במחז"ל (יומא ה, ב) מה ואהרן עמנו) וכו' ויש לומר הכוונה בזה **שנשמת** דוד המלך תתלבש במלך המשיח, ע"ד הענין ד"משה הוא גואל ראשון הוא גואל אחרון" כו' שהכוונה בזה שנשמת משה תתלבש בגואל אחרון.⁷⁷

כלומר שא"א להיות משיח מן המתים אע"פ שיהי תחילת המתים לצדיקים בתחילת הגאולה כי תחילת פעולת המשיח צריך להיות קודם הגאולה דוקא ולפיכך דוד ומשה וכל שאר הצדיקים שמתו אינם יכולים להיות משיח. וכל מאמרי חז"ל שעל פי פשוטם מורים שאפשר להיות משיח מן המתים - בין דוד בין משה בין דניאל - כוונתם לדבר אחר כמו

זי"ע אינו זה שהבטיחה עליו התורה ואין לנו להשען אלא על אבינו שבשמים. ומובטחים אנו שיש בדורנו מי שהוא ראוי להיות משיח⁷⁴ ותקותנו ותפילתנו שהוא, הצדיק הנסתר המשיח שבדור, יגאלנו במהרה בימינו ממש.

יא. משיח מן המתים

הנה יש כמה מאמרי חז"ל שמפשטות לשונם משמע שמושה יכול לבא מן המתים כגון בסנהדרין (צח ע"ב): אמר רב אי מן חייה הוא כגון רבינו הקדוש אי מן מתיא הוא כגון דניאל איש חמודות. וכן בירושלמי ברכות (פ"ב ה"ד): אין מי חייא הוא דוד שמי, אין מי דמכייא הוא דוד שמי. וכן בשמות רבה (פ"ב ו): משה הוא גואל ראשון הוא גואל אחרון.⁷⁵ ואם ע"פ הנ"ל אפשר שמושה יבוא מן המתים יש הטוענים שאפשר שהרבי זי"ע יכול להיות המה"מ אע"פ שנסתלק.

אלא שזה קשה מאד שבכל שיחותיו ומאמריו ואגרותיו של הרבי זי"ע לא מצינו את מאמרי רז"ל האלו מובאים בענין משיח מן המתים ואדרבה הרבי זי"ע הביא אותם דוקא **לשלול** את הרעיון של משיח מן המתים. הרי בענין המאמרים על משה רבינו ע"ה כתב הרבי זי"ע:

משה הוא משבט לוי, ומשיח "יעמוד... מבית דוד" - משבט

⁷⁴ עיין לעיל הע' 10.

⁷⁵ כן הביא הרבי זי"ע (לקו"ש חיי"א עמ' 8) אבל לא מצאתי בדיוק כדבריו.

⁷⁶ לקו"ש חיי"א עמ' 8

⁷⁷ לקו"ש חל"ה עמ' 206 הע' 6

קונטרס בקורת הגאולה

שביאר הרבי זי"ע.⁷⁸

הרבי זי"ע שבדאי ידע מדברי רש"י הנ"ל ואעפ"כ שלל את האפשרות של משיח מן המתים כגון דוד ודניאל.

ויש לבעל דין לטעון שהרבי זי"ע אמר על חותנו הרבי רי"צ זי"ע שהוא יקום לתחייו ויהי המשיח. א"כ הרי מבואר שלדעתו הקדוש אפשר להיות משיח מן המתים. אלא שהמעין היטב יראה שכוונה אחרת היתה לו ואין רצונו לומר שהרבי רי"צ זי"ע יקום לתחייו ויהי המה"מ אלא שיהי ראש דורו. וכל ראש דור יקום לתחייו ויוליד את דורו לארץ ישראל לקראת המה"מ. הנה הרבי זי"ע כתב בסוף מאמר באתי לגני ה'תשי"א:

ונזכה להפגש ברבי [הרי"צ] פה מטה בגוף ולמטה מעשרה טפחים והוא יגאלנו.⁸⁰

ואין כוונת הרבי זי"ע שהרבי רי"צ זי"ע יהי המה"מ אלא שיגאלנו מן הגלות ויביאנו לארצנו הקדושה. והרא"י המוכיחה היא מה שציין הרבי זי"ע על אלו הדברים לבמדבר רבה פ"ט סי' יג ששם מדובר על מה שמשא רבינו יבא לארץ ישראל **עם דורו** דוקא:

אמר לו הקב"ה למשה באיזה פנים אתה מבקש ליכנס לארץ כו' אף כאן אמר לו הקב"ה למשה שבחך הוא שהוצאת ששים רבוא וקברתם במדבר

וראיתי שיש מביאים ראי' למשיח מן המתים מדברי רש"י על סנהדרין צח ע"ב שכתב: אם משיח מאותן שחיים עכשיו ודאי רבינו הקדוש כו' ואם ה' מאותן שמתו ה' דניאל איש חמודות. ותמה תמה אקרא על אלו העוזבין דברי הרבי זי"ע שכתב בפירושו שא"א לדוד, וכמובן לדניאל, להיות המשיח ופלא הוא בעיני. הלא בודאי ה' ידוע לו להרבי זי"ע הכתוב שם ובשאר מקומות ואעפ"כ אמר שא"א לדוד להיות המה"מ.⁷⁹ ועוד שהרי אפשר להבין את דברי רש"י שמדבר על מי שהי' משיח הדור בדורו. שאם מדברים על משיח הדור מאותם שחיים עכשיו (בדורו של רב ור' יהודה הנשיא) ודאי הוא רבינו הקדוש ואם מדברים על מי מאותם שמתו שהי' משיח בדורו כבר ה' דניאל איש חמודות שהי' משיח בדורו ודוק היטב. או דלמא אפשר לתווך את דברי הרבי זי"ע עם דברי רש"י בדרך אחר והוא שכוונת רש"י למי שיש לו **נשמתו** של משיח וכהערה הנ"ל של הרבי זי"ע. שאם מדברים על מי מן החיים שיש לו נשמתו של משיח הוא רבינו הקדוש ואם מדברים על מי מן המתים שהי' לו נשמתו של משיח ה' דניאל וא"ש. ובין כך ובין כך אין לנו לזוז מתורת

⁷⁸ ואין לומר דשאני הרבי זי"ע מדוד שהרבי זי"ע התחיל פעולת המשיח בחייו דהיינו קודם הגאולה משא"כ בדוד. זה אינו שא"כ הוא בכלל "אם עשה כו' ולא הצליח עד כה" כמבואר לעיל.

⁷⁹ ולהעיר שהרי ידוע שהפירוש שמיוחס לרש"י על סנהדרין פ' חלק אינו מרש"י. עיין בדקדוקי סופרים על סנהדרין עמ' 260 הע' נ, מבוא לסנהדרין גדולה ח"א עמ' 67-68, שרי האלף להר' מנחם כשר עמ' רפח.

⁸⁰ ונזכה זעהן ז"ך מיטין רבי"ן דא למטה אין א גוף ולמטה מעשרה טפחים והוא יגאלנו.

קונטרס בקורת הגאולה

שבמדרש הנ"ל על מה שמשה רבינו ע"ה יביא את דורו לגאולה. וכ"כ הרבי זי"ע באגרת שנכתבה בפסח שני ה'תשי"א:

ויקיצו ורננו שוכני עפר, הנה כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, אשר הורה לנו הדרך והמסילה בה נעלה, יבוא בראשנו, בראש כל תלמידיו חסידיו מקושריו והשייכים אליו, להוציאנו מן המיצר ולהביאנו למרחב י-ה בגאולה האמיתית והשלימה.⁸⁴

ועוד אמר הרבי זי"ע:

ולכל לראש - כ"ק מו"ח אדמו"ר, שיחזור ויתלבש בגוף, ויבוא וכו' ויאסוף את כל בניי ויכריז: הגיע הזמן לצאת מן הגלות, בואו ונלך לארצנו הקדושה!⁸⁵

וכהנה רבות. מכל זה מבואר שלא כיוון הרבי זי"ע לומר שכ"ק חותנו יקום לתחי' ויהי המה"מ אלא דוקא שינהיג את דורו לקראת הגאולה והמה"מ ויוליכם לארץ ישראל והוא בראשו (כמו שנשיא כל דור יהי בראש דורו).

וראיי לדבר שאמר הרבי זי"ע על חתנו הרבי רי"ץ זי"ע בשמחת תורה שנת תשי"א:

והעיקר שהרבי יוליכנו לקראת

ואת מכניס דור אחר וכו' אלא תהא בצדן ותבא עמהן שנאמר (דברים לג, כא) ויתא ראשי עם צדקת ה' עשה.

ממה שציין הרבי זי"ע על מה שהרבי רי"ץ זי"ע יגאלנו ממדרש הנ"ל מוכח שאין כוונתו שהרבי רי"ץ זי"ע יהי המה"מ שא"כ מה שייכות יש לזה מן המדרש. אלא ודאי כוונתו שהרבי רי"ץ זי"ע יביא את חסידיו לגאולה לקראת המה"מ. ובכן מה שאמר הרבי זי"ע בשבת שאחרי שהגיד אותו המאמר לבאר כוונתו⁸¹ שחותנו יקום לתחי' אין כוונתו שיהי משיח אלא שיביא את דורו לגאולה כמו הנשיא של כל דור ודור (וכמו משה). וכ"כ הרבי זי"ע שם שחותנו "והרבי יוציאנו מהגלות".⁸² וכ"כ באגרת שנכתבה בתוך השלשים להרבי רי"ץ זי"ע:

וכ"ק מו"ח אדמו"ר יבוא בראשו והוליכנו קוממיות לארצנו וכמו שנאמר ויתא ראשי עם כי צדקת ה' עשה ומשפטיו על ישראל.⁸³

הלא דייק הרבי זי"ע בדבריו ואמר שחותנו הקדוש יביאנו לגאולה דוקא ולא שיהי למלך המשיח. ולא רק זה אלא שהביא את אותו הפסוק

⁸¹ נדפס בלקו"ש ח"ב עמ' 517-518

⁸² און דער רבי וועט אונז ארויספירען פון גלות.

⁸³ אגרות קדש ח"ג עמ' רמא אג' תקס

⁸⁴ אגרות קדש ח"ג עמ' רצד אג' תרא

⁸⁵ תורת מנחם, התוועדויות תשי"א עמ' 100 - בלתי מוגה. ומה שדיבר כאן על "כל בניי" ולא רק דורו מפני שזה הי' רק כמה חדשים אחר פטירת הרבי רי"ץ זי"ע וכל בניי שהיו בחיים היו מדורו.

קונטרס בקורת הגאולה

משיח צדקנו⁸⁶

הרי מפורש כדברינו!

יב. בשורת הגאולה

הנה כבר נתפרסם מה שאמר הרבי זי"ע כו"כ פעמים שהנה משיח בא ודורינו הוא דור הגאולה וכבר רואים בעינינו שהגאולה באה. והמפורסמות אינן צריכין ראיות והמתעניין יעיין בשיחות הרבי זי"ע משנות ה'תנש"א וה'תשנ"ב. והדגיש הרבי זי"ע את דבריו וזירז את העם לקבלת פני משיחנו שיבא במהרה.⁸⁷ ויש המדייקים מדבריו שדוקא הוא יהי' המה"מ שהוא יהי' משיח הדור ודורינו הוא דור הגאולה.

ויש לשאול למה הרבי זי"ע היה מזרז את העם לביאת המשיח בלשונות של ודאות שאפשר שעל ידם יטעו רבים וחי' יהיו מתיאשים מן הגאולה. והנראה לומר בזה הוא ע"פ דבריו בלקוטי שיחות ח"כ עמ' 234 בענין הראשונים שחשבו את הקץ ופרסמו את דעתם מתי יהי' הקץ אע"פ שזה נגד גמ' מפורשת האומרת

"תיפח עצמן של מחשבי קיצין".⁸⁸ ואמר בזה הרבי זי"ע שהם פרסמו את חשובם של הקץ כדי לזרז את העם לעבודת ה' באופן מופלג של חירות מאומות העולם ומהיצר הרע. והוסיף בזה הרבי זי"ע:

ורואים במוחש שכשאומרים ליהודים "הנה בא משיח" ויווי ואנט משיח נאו" - זה פועל זירוז והוספה בעבודת ה'...⁸⁹

ועוד, המשיך הרבי זי"ע, עכשיו כבר כלו כל הקיצין ואם הזירוז יפעול כמו שצריך ויעשו העם תשובה אז באמת המשיח יבא "ומיד הן נגאלין".⁹⁰ והדין נותן שכן היה כוונתו של הרבי זי"ע בכל מה שאמר על ביאת המשיח שדבריו היו זירוז לתשובה ולמעשים טובים כדי להביא את המה"מ שאנו רואים במוחש שכמעט הגיע הזמן. ובאמת דבריו על המה"מ שהוא בא הם המשך של דברי הרבי רי"צ זי"ע שכבר לפני יותר מיובל שנים אמר שהמה"מ בא ורק יש לו עבודת "צחצוח הכפתורים"⁹¹ ואע"פ שכבר עבר כ"כ הרבה זמן דבריו עדיין קיימים וכן דברי הרבי זי"ע עדיין קיימים. ובלוי ספק המה"מ הנסתר בימינו מוכן לבא ולהגלות אם רק נזכה ע"י תשובה. והי"ת ירחם על

⁸⁶ תורת מנחם, התוועדויות תשי"א עצי' 52. ועי"ע שם עמ' 327.

⁸⁷ ויש האומרים שלדברי הרבי זי"ע יש תוקף של נבואה ממש. אלא עיין בשיחת קדש ש"פ שופטים ה'תנש"א אות ט' שאמר הרבי זי"ע שהנבואה קודם הגאולה היא "כמעין והתחלה לשלימות גילוי הנבואה לאחרי הגאולה" ולא נבואה ממש וכל דבריו אח"כ הם בתורת זירוז ודרוש ולא בתורת הלכה.

⁸⁸ סנהדרין ז, ב. רמב"ם ה' מלכים פ"ב סה"ב.

⁸⁹ דווי מען זעט במוחש, אז ווען מיזאגט א אידן אז "אט אט קומט משיח" און "ווי ואנט משיח נאו" - איז דאס פועל א זירוז והוספה אין עבודת ה'... ולהעיר מלקו"ש חכ"ט עמ' 15 ואילך.

⁹⁰ לשון הרבי זי"ע שם מתוך הרמב"ם ה' תשובה פ"ז ה"ה: ואין ישראל נגאלין אלא בתשובה וכבר הבטיחה תורה שסוף ישראל לעשות תשובה בסוף ומיד הן נגאלין.

⁹¹ שיחת שמח"ת ה'תרפ"ט

קונטרס בקורת הגאולה

עמו וישלח בן דוד משיחו בב"א.

ואנן דרא דיתמי אין לנו את הרבי
זי"ע אבל יש לנו את תורתו ועדיין
יכולים אנו לקיים את דבריו להזדרז
בעבודת ה' ולשוב בתשובה שלמה כדי
שנזכה לקיום ההבטחה של "מיד הם
נגאלין".